

1.02 Pregledni znanstveni članek

UDK 551.435.88:81'373

Prejeto: 17. 6. 2015

Mateja Ferk

dr. geografskih znanosti, znanstvena sodelavka, Geografski inštitut Antona Melika, Znanstvenoraziskovalni center
Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Gosposka ulica 13, SI-1000 Ljubljana

E-pošta: mateja.ferk@zrc-sazu.si

Matija Zorn

dr. geografskih znanosti, višji znanstveni sodelavec, docent, Geografski inštitut Antona Melika, Znanstvenoraziskovalni center
Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Gosposka ulica 13, SI-1000 Ljubljana

E-pošta: matija.zorn@zrc-sazu.si

Kras – večpomenski izraz z mednarodno veljavo

IZVLEČEK

Beseda kras ima v slovenskem jeziku trojni pomen: kot zemljepisno ime za pokrajino Kras, kot občno ime »kras«, ki pomeni kamnito pokrajino, in kot strokovni izraz »kras«, povezan z znanstveno disciplino krasoslovje. Krasoslovje je prav na slovenskem krasu dobilo svoje znanstvene temelje, s tem pa je povezano tudi, da so slovenski izrazi za kraške pojave prešli v mednarodno znanstveno krasoslovno terminologijo. Pokrajino Kras imenujemo tudi »matični Kras«, za območje med Vrhniko in Trstom, kjer so bile prvič strokovno opisane kraške značilnosti, pa se je uveljavil izraz »klasični kras«. S tem izrazom označujemo referenčni kraški tip reliefa, katerega reliefne oblike sodobno krasoslovje obravnava kot tipične ali izhodiščne oziroma klasične, s katerimi se primerja vse kraške oblike po svetu.

KLJUČNE BESEDE

kras, Kras, matični Kras, klasični kras, krasoslovje, slovenski Dinarski kras

ABSTRACT

KRAS – A POLYSEMOUS TERM WITH INTERNATIONAL RECOGNITION

The term kras (karst) has three implications in the Slovenian language: it appears as a topographical name for the Kras (Karst) region or the Kras (Karst) Plateau, as an appellative denoting a rocky landscape and as a technical term »karst« used in karstology. Karstology as a scientific discipline started to develop on the key examples from the Slovenian karst. Consequently, Slovenian terms denoting various karst features were passed into international karstological terminology. In the Slovenian language the Karst is also referred to as the »Mother Karst« in the sense of »the cradle of karst«; the area between Vrhnika and Trieste, where the first karst features were described, is called the Classical Karst. The term stands for a typical karst landscape and prototypical relief, whose features are treated by contemporary karstology as typical or basic (classical) and to which all other karstic features throughout the world are compared.

KEY WORDS

karst, Kras (Karst) Plateau, Classical Karst, karstology, Slovenian Dinaric Karst

- tel der physikalischen Geologie*. Geographische Abhandlungen, 2, 1924, št. 2. Stuttgart: Engelhorn.
- Pogozdovanje Krasa. Videm: Avtonomna dežela Furlanija Julijska krajina, Deželno ravnateljstvo za gozdove in parke, 2001.
- Praprotnik, Nada: Karel Dežman is not forgotten. *Acta carsologica*, 35, 2006, št. 2, str. 169.
- Puhar, Alenka: Iz časov, ko je ljudi najbolj mikal čar podzemnega sveta. *Delo*, 37, 1995, št. 276, str. 11.
- Radinja, Darko: Matični Kras v luči širšega reliefnega razvoja. *Acta carsologica*, 6, 1974, str. 21–33.
- Radinja, Darko: Zakrasevanje v Sloveniji v luči celotnega morfofenetskega razvoja. *Geografski zbornik*, 13, 1972, str. 197–242.
- Rajšp, Vincenc in Trpin, Drago: *Slovenija na vojaškem zemljevidu 1763–1787 (1804)*, Opisi, 3. zvezek. Ljubljana: ZRC SAZU, Arhiv Republike Slovenije, 1997.
- Ravbar, Nataša: Matični ali klasični kras? Kras ali kras? – o geografskih in jezikovnih zagatah. *Kras in Brkini za radovedneže in ljubitelje* (ur. Jasna Fakin Bajec in Oto Luthar). Ljubljana: Založba ZRC, 2014, str. 19–21.
- Rejec Brancelj, Irena: Matični Kras. *Regionalnogeografska monografija Slovenije: 4. del, Submediteranski svet* (ur. Drago Kladnik in Drago Perko). Ljubljana: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, str. 69–83.
- Rhodas, Bruce L. in Thorn, Colin E.: The role and character of theory in geomorphology. *The SAGE Handbook of Geomorphology* (ur. Kenneth J. Gregory in Andrew S. Goudie). Los Angeles: SAGE, 2011, str. 59–77.
- Romanov, Douchko, Gabrovšek, Franci in Dreybrodt, Wolfgang: The impact of hydrochemical boundary conditions on the evolution of limestone karst aquifers. *Journal of Hydrology*, 276, 2003, str. 240–253.
- Rostaing, Charles: *Les Noms de lieux*. Paris: Presses universitaires de France, 1974.
- Schmidl, Adolf: *Die Grotten und Höhlen von Adelsberg, Lueg, Planina und Laas*. Wien: W. Braumüller, 1854.
- Shaw, Trevor: Early electric lighting in caves – Postojnska jama, Slovenija, 1883–1929. *Acta carsologica*, 32, 2003, št. 1, str. 189–204.
- Shaw, Trevor in Čuk, Alenka: *Slovenski kras in jame v preteklosti*. Ljubljana: Založba ZRC, 2015.
- Snoj, Marko: *Ėtimološki slovar slovenskih zemljepisnih imen*. Ljubljana: Modrijan in Založba ZRC, 2009.
- Šušteršič, France: Interaction between cave systems and the lowering karst surface, case study: Laški Ravnik. *Acta carsologica*, 27, 1998, št. 2, str. 115–138.
- Urbas, Viljem: Das Phänomen des Zirknitzer Sees und die Karsthäler von Krain. *Zeitschrift des Deutschen und Österreichischen Alpenvereins*, 10, 1879, str. 17–33.
- Urbas, Viljem: Die Gewässer von Krain. *Zeitschrift des Deutschen und Österreichischen Alpenvereins*, 8, 1877, str. 147–63.
- Urbas, Viljem: Die oro- und hydrographischen Verhältnisse Krain's. *Zeitschrift des Deutschen und Österreichischen Alpenvereins*, 5, 1874, str. 296–312.
- Valvasor, Janez Vajkard: Čast in slava vojvodine Kranjske. Ljubljana: Zavod Dežela Kranjska, 2009.
- What is the UIS*. International Union of Speleology, 2012. URL: http://www.uis-speleo.org/index.php?option=com_content&view=article&id=19:what-is-the-uis&catid=29:history&Itemid=96 (20. 3. 2012).
- Zorn, Matija, Erhartič, Bojan in Komac, Blaž: La Slovénie, berceau du géotourisme karstique. *Karstologia*, 54, 2009, str. 1–10.

S U M M A R Y

Kras – a polysemous term with international recognition

The term *kras* (karst) has three implications in the Slovenian language: it appears as a topographical name for the Kras (Karst) region or the Kras (Karst) Plateau, as an appellative denoting a rocky landscape and as a technical term »karst« used in the scientific discipline of karstology.

The regional name »Kras« (It. *Carso*, Germ. *Karst*) refers to the Kras (Karst) Plateau stretching between Vipava Valley in the north, Vipava Hills in the east, Matarsko podolje in the south and the Gulf of Trieste in the west. Said region is also referred to as the »Mother Karst«. This geographical name also appears elsewhere in Slovenia, especially at the contact of karst and non-karst, where the same terminology was used to distinguish between the obvious differences in landscape between rocky (karstic) and soil-covered (non-karstic) areas.

It was precisely the area of the Slovenian Dinaric Karst that provided karstology with its scientific foundations. For the region stretching between Vrhnika and Trieste, where the karstic features were professionally described for the first time, the term »Mother Karst« was established to denote the referential karstic type of relief, whose features are treated by contemporary karstology as typical or basic (classical) and to which all karstic features worldwide are compared. Another fact relating to the beginnings of karstology in Slovenia is that the Slovenian terms for karst phenomena (e.g. *dolina*, *polje*, *uvala*, *ponor*) passed into international karstological terminology.